По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 14 (10397). Львів, четвер 22. січня 1925 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“ Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Акт 22. січня 1919.

Правда, є ще такі галицькі Українці, які уявляють (або ще недавно уявляли) собі, що сама Галичина або з частиною Волині може істнувати як окрема держава, і вони силкувались подавати у цьому напрямку докази Антанті, вказуючи на природні багацтва Галичини; проте ясно, що колиб навіть Союзні держави сотворили галицьку чи галицько-волинську державу, то вони зробилиб це в першій мірі тому, що такий твір був би слабим державним сурогатом. Не маючи доступу до моря, окружена з усіх боків ворогами, вона могла би істнувати тільки під чужим протекторатом, отже мусіла би бути залежною і тереном експльоатації для своїх протекторів.

Акт зєдинення всіх наших земель в одну соборну державу повинно приводити нам на память ті помилки у закордонній політиці, які ми повторяли за весь час нашої історії, коли хилялись то в один то в другий бік. Якщо зєдинення Наддніпрянщини з Наддністрянщиною булоби потрівало довше, тоді воно малоби ще й те значіння, що булоби усунуло ідеольогічні ріжниці між земляками переділеними надто довго кордонами. Ці дві частині народу жили сотки літ під впливом двох, а навіть трьох культур: московської, польської та німецької. Не диво, що витворились у нашім народі два культурні типи, ріжні вдачами, світоглядами, нахилами. Завдяки державному зєдиненню ці ріжниці затерлись би. Досить вказати на Наддніпрянців, що довший час жили у Галичині, або Галичан, що перейнялись психікою Наддніпрянців. Вирівнання цих ріжниць тим лекше, що вони торкаються головно інтелігенції: серед широкої народньої маси, яка дуже слабо піддавалася впливам чужої культури і задержала свої питомі національні ознаки, ріжниці по обох боках кордону невеличкі.

Значіння зєдинення українських земель виринає в найповнішому світлі на тлі подій, які прийшли в наслідок того, що воно саме не ввійшло в життя. Його розуміли люде доброї волі вже в момент проголошення державної злуки, добачуючи з острахом небезпеку в тому, що деякі провідники українського народу, ставши грою долі його керманичами, ставились до цього акту не дуже щиро. У Камінці Подільськім, у славнім „чотирокутнику смерти“, де вперше зєдинились de facto дві українські армії та обі вітки українського народу — розігрався останній епізод трагедії. А найвищий момент трагізму був у тому, що саме тоді, коли майже обі території української землі були окуповані, коли оба наші уряди та їх армії топтались безсильно на одному місці, коли геройські війська мусіли сидіти бездільно, без амуніції, без одежі та поживи, коли на них у наслідок цієї скрути накинувся ще страшніший ворог ніж збройний на полі битви: пятнистий тиф, — коли тисячі козаків гинули від пошести, а їх уряди не в силі були їм навіть допомогти ні одним ліком, бо були відрізані від усього світа, — саме тоді, ні наддніпрянські ні галицькі провідники не найшли в собі досить моральної сили, щоби зрозуміти весь жах та вагу моменту, і не вміли знятись понад загумінковий партикуляризм, провінціональну дрібничковість, партійне засліплення і особисту ворожнечу та зєдинитись до спільної оборони загроженої батьківщини! Почались суперечки та свари, діяльність вражених амбіцій, невсупереки собі, обвинувачення, орієнтації, то надто направо то надто наліво.

Не була би залишилася та ворожнеча і та гора обвинувачень, які донині висять мрякою між нами; не треба би було нам тепер мозольної праці, енергії, та завзяття доводити до акту з дня 3. січня 1919 р. і ми могли би були вже 1920 р. починати нову працю, яка йшла би від цього акту далі.

Так само фатально, як на нашій внутрішній політиці, відбилося розєднання у Камінці Подільськім, на політиці закордонній. Вже підчас мирової конференції у Версалю наша мирова делегація у Парижі розбилася на дві части і замісць стати на праві до самовизначення українського народу і домагатися для нього одної держави, наші делегати почали домагатися двох держав, одні: наддніпрянської, другі галицької, при чому Наддніпрянці виявляли охоту ввійти в союз з Поляками, а Галичане з Москалями. Чужинці не могли ніяк второпати, як може один нарід домагатися двох держав і як одна його половина може вважати когось своїм приятелем, коли одночасно друга вважає цього своїм смертельним ворогом. Ясно, що в такому стані дипльоматичної праці не можна було мати ніяких успіхів. А проте, справа наша в 1919 р. на міжнародній арені не була така безвиглядна, як декому могло би видаватися. Союзні держави в цій добі не вірили в тривкість большевицької влади. Вони були тієї думки, що це переходове явище, безпосередній плід російської революції, а врештою, Ленін, це така ефемерна поява як Робеспієр і тому його легко здавити. У союзних державах казали тоді невпинно про потребу здушити большевизм за всяку ціну, щоби він не перекинувся до зорганізованих робітничих мас Німеччини, Франції та Англії і не став небезпекою европейських капіталістів та імперіялістів, що рішали тоді про долю Европи.

І нема сумніву, що коли би наші дипльомати були поставили тоді нашу справу під знаком соборности і боротьби проти большевиків, тоді Союзні Держави прийшли би нам з допомогою, моральною і матеріяльною.

Д-р Дм. Левицький.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Red. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 30/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 10. (10391) z dnia 16. I. 1925 pod tytułem: 1) „Nacionalna Ukraina“ wyrażenia między słowami: rewolucij oho strachittia a nebuła w tymże artykule wyrażenie między słowami: swojeji nezałeżnoji a derżawy w tymże artykule ustęp po słowach: centr. kulturnyj do końca artykułu, 2) „Tytuł pierwszego artykułu na stronie 2. w tymże artykule, b) ustęp między słowami: kuratorji i ministerstwa a w dniach 29 i 31. grudnia w tymże artykule c) ustęp między słowami: perewodytr tancuwannia a Nakazaniem i komisarewi w tymże artykule, d) posła Pruszyńskoho a usuwaiu własty w tymże artykule, e) Deputacja zajawyła a U widpowid w tymże artykule, f) że wyjdziecie a jak zaczuwajemo w tymże artykule, g) zdanie po słowach widpowidni interpelacij do końca artykułu, 3) „Nowynky“ notatka p. t. „Naj zowsim kandydat na kata“ ustęp od początku do słów: „Do kancelarii polskoho“ w tejże notatce zdanie po słowach: policyjnoji ochorony zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk. ad 2) występku z § 30 i 305 uk. ad 3) zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 15. I. 1924 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1864. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów dnia 17. stycznia 1925.

(Підпис нечиткий.)

Свято зєдинення.

Спомин.

Свято зєдинення відбулося в середу, в перші роковини проголошення київської держави на великім майдані св. Софії, що від тисячі років уважається серцем України. До звеличання причинився ще й Конгрес, на який прибули представники від найдальших кінців України.

В день Йордану, на тріскучім морозі відбулись похорони галицьких стрільців, які полягли під Мотовилівкою при здобуванні Києва. 14 металевих трун, перевязаних червоною китайкою, перевезено на 14 гарматах з головного двірця до Царського саду високо над Дніпром і там їх зложено кількома перідами в глибокій могилі. Був державний проєкт поставити їм там величавий памятник. На самому дні могили, вистеленої дошками, спочив оспівуваний молоденький „лицар абсурду“ і „стрілецька душа“ сотник Чорник з Комарна, а біля його сотник Загаєвич. Хоронила Директорія. В тих похоронах взяло участь багато послів з Галичини і воєнний міністр полк. Вітовський. Всіх послів з Галичини і членів Нац. Ради, прибуло сорок на свято зєдинення і на перший всеукраїнський Конгрес, який відкрито в четвер, 23. січня, в будинку Город. театру. Конгрес цей після кількох днів праці припинився через наступ Большевиків, а відступ Директорії.

Само свято випало надзвичайно врочисто. Ліхтарні і телефонічні стовпи кільометрами здовж вулиць у гербах, вінках і прапорах стояли готові від згаданих похоронів, як їх зрештою намальовано і розвішено вперве на тріюмфальний вїзд Директорії 19. грудня 1918. Розкішні мальовила, прекрасна декорація! Окрім тризубця і жовтоблакитних стягів державних були там герби і кольори земель, міст, князів, гетьманів, поетів і патріотів всієї історичної України. А вже найкраще вистроєний був сам Софійський майдан. Туди зранку стала напливати юрба народу. Після 10 год. прибули військові частини піші, кінні, гарматні, зі своїми капелями, там уставились і загородили майдан живоплотом крісів. Його середину виповнило море голов.

В полудне вийшло з Собора духовенство в ризах єрейських та архієрейських. Воно уставилося двома рядами під перевязаним обеліском Директорії напроти Собора і дзвіниці Мазепи, коли в тім часі Директорія, міністри і посли від Галичини, Кубані та окремих міст зайняли місце на високих степенищах обеліску, неначе на великій трибуні.

Після короткого молебня і промови голови Директорії, Вол. Винниченка, на перед трибуни виступив посол від Галичини, д-р Лонгин Цегельський і виразно та святочно відчитав грамоту свого Уряду про постанову Галицького парляменту (Націон. Ради) в Станиславові, 4 січня, привести до злуки Галичину з УНР. Музика заграла національний гимн. Тоді вийшов на трибуну член Директорії, проф. Швець, і відчитав ... приятель ... що не міг інакше по... ішли на І ступнти; відомости Моріца була

Основи конституції У.С.Р.Р.

Три декрети.

На третій сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету 8-ого скликання (сесії) прийняли три декрети, що лежать сьогодні в основі радянського устрою на Україні. Маю на думці: декрет про сільські ради, декрет про районові зізди рад і декрет про Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських депутатів. Про новий виборчий декрет і декрет про Раду Народніх Комісарів України, та її компетенцію ми вже писали. Їх теж ухвалено на тій самій сесії.

Чи не найважнійшим та найцікавійшим для нас буде закон про сільські ради, бо з них виростає ціла будівля радянського державного апарату, коли взяти посередність виборчої процедури, яка обовязує до всіх вищих радустанов. Переглянемо всі ці декрети по порядку.

1. Декрет про сільські ради.

Сільські ради, це своєрідний витвір радянського устрою; вони повстали наслідком нового адміністративного поділу України. До жовтневої революції чи взагалі до революції, найнищою адміністративно-громадською одиницею були сільські збори („сход"), на чолі яких стояв сільський старшина. По тім йшла волость, що обєднувала часто і по 20 сіл, а далі повіт. Перед революцією виконували багато адміністративно-господарських і освітних та адміністративно-санітарних функцій земства, але тільки в повітового центру. По селах та волостях вони не мали своїх анальогічних колективно-громадських філій.

Нинішні сільради мають крім своїх давніх функцій ще й деякі такі, що належали давнійше до земств.

Сільські ради утворюються згідно з декретом тільки по селах, що мають найменше 1000 мешканців, а обслуговують простір, що має не менше 10 тисяч мешканців. Сільську раду вибирають громадяне, що проживають на території ділання ради і що користуються виборчим правом. Сільське населення дає одного делегата до ради на кожних 100 виборців. Робітники промислових підприємств і військових частин червоної армії, що находяться на території ради дають по одному делегатові на кожних 20 виборців. Ради вибираються на один рік. Сільську раду має право розвязати районовий виконавчий комітет за протизаконну її роботу, але це розвязання має бути затверджене окружним виконкомом. Рада вибирає зпоміж себе голову та його заступника і секретаря (цей останній може бути і зпоза ради). Вона вибирає делегатів на районовий зізд рад і має право робити заходи перед вищими чинниками про скасування незаконних та недоцільних розпорядків вищих органів влади. Сільрада не може збиратися рідше, н'ж два рази на місяць. Її завданням є теж допомагати незаможньому населенню в організації комітетів незаможних селян. Сільради мають боротися зі злочинністю, контрреволюцією, бандитизмом, самогонництвом, отже мають виконувати і поліційні функції або допомагати відповідним органам не тільки адміністративної, але й політичної поліції. В ділянці сільського господарства вони мають слідкувати за точним виконуванням усіх земельних, ветеринарно санітарних і землеустрійних законів. До них належить справа направи доріг, шляхів і мостів на своїй території.

У військовій ділянці Сільради стежить за відбуванням військової служби, борються з дезертирством і проводять в життя всі розпорядки про загальне військове навчання працюючих. У ділянці освіти забезпечують усі культурні та культурно-освітні установи помешканням, будинками, паливом і наділюють ті установи землею.

Сільради, що мають 10.000 населення, вибирають тільки голову і секретаря а ті, що мають понад 20.000 населення, вибирають ще й заступника голови. Секретар підчинений цілком голові. Голова чи його заступник є виконавчими органами ради. На випадок суперечности постанов сільради з розпорядками вищих органів, голова виконує ті розпорядки, повідомивши про це сільраду. Голова вживає заходів, щоби стягати податки і допомагати органам судівництва у виконанні судових присудів.

Декрет уводить в життя т. зв. уповноважених сільради. Уповноважені — це виконавці постанов сільради в поодиноких селах, обєднаних сільрадою з числом населення не менше 100 мешканців. У своїх виконавчих функціях уповноважені підчинені цілком голові ради.

При сільських радах істнують теж комісії: 1) земельна, 2) порядкування та санітарних справ, 3) культурно-освітня і 4) фінансово господарська. Провідників і членів комісій призначує рада. Кожна комісія має право притягати до участи в роботі і громадян села, що не є членами ради, але мають виборчі права з правом дорадного голосу. Всі постанови комісій набирають сили тільки по затвердженні їх сільрадою.

Голова сільради і його заступник обовязані скликувати періодичні загальні збори виборців, на яких здається звіт із діяльности сільради, а також інформується про заходи уряду, що торкаються місцевого життя. Постанови таких зборів набувають правної сили по затвердженні їх сільрадою.

Членів сільради не можна арештувати без відома голови сільради або його заступника.

Подав **В. М.**

„Ідеальні" закони.

Постанови язикових законів для „кресів" і прокураторські практики.

Наших читачів без сумніву незвичайно здивувало остатнє число (13-те) нашого органу, в якому ціла перша сторінка прикрашена конфіскаційними присудами в польській мові. Є це новина невидана досі від первопочинів української преси взагалі, а від хвилі істнування „Діла" (т. зн. від 45 літ) зокрема. Українська газета в одній четвертині завалена польським письмом і польською мовою. Досі друкували ми на вічну память в польському оригіналі тільки „маніфести" Прушиньского і йому подібних „оригіналів"; тепер же ми змушені друкувати в оригіналі постанови (децизії) окружкарного суду у Львові, установи, яка є покликана берегти основ законности.

Не будемо зупинятися над язиковими законами для „кресів"

Одначе навіть штудерні закони, вироблені трьома Станіславами, хоч як неясні і попугані, які через те мусять стати джерелом численних конфліктів, все таки зберігають дрібку деяких прав за українською мовою — між иншим у судах, прокураторських урядах і нотаріяті.

Закон „про мову урядування судів, прокуратоських урядів і нотаріяту" з 31. липня 1924 року увійшов в життя з днем 1. жовтня 1924. Арт. 2-ий, уст. 7-ий того закону постановляє:

„Сторони, що виступають в характері обвинувачених, процесуючих, або сторін в несліпному поступуванні, мають право жадати, щоби до присудів, оречень (децизій, ухвал) і инших позагоджень, списаних в державній мові, долучено урядовий переклад на матірну мову; це жадання слід предложити перед оголошенням позагоджень, а коли оголошення не є передбачене, перед його списанням".

Так постановляє закон. І хоч стилізація цього уступу є досить штудерна, бо має на меті відстрашити „сторону" від домагання урядового перекладу в матірній мові (в даному випадку в українській), то всеж таки інтерпретація цього уступу на некористь української мови є недопустима. Головний натиск покладено тут на домагання (жадання) „сторони". Коли таке домагання є, то воно мусить бути виконане.

У відношенні до преси обовязує не тільки язиковий закон для „кре-

---

...сом грамоту Української Нар. Республики про злуку і обєднання вічне розділеного досі українського народу. А щоби весь люд на величезному майдані міг добре чути і знати зміст цієї грамоти, то її відчитало ще раз 4 лекторів дужим голосом на ріжних місцях майдану. Не треба казати, що багато людей плакало від зворушення, а щасливими чулися особливо в той час Галичане, яких було немало в армії, в редакціях, державних та громадянських установах Києва.

Д-р И. Паленський.

ОСИП МАКОВЕЙ.

Бічні доходи.

Зернувся наш знайомий з Чернівець (мав там якесь діло) і оповідав нам при пиві, як якийсь румунський урядник в „регату" чудувався йому, що він ще не зложив собі маєтку.

— Як то? Ви служите в уряді вже двацятьпять літ і ще не маєте свого дому або капіталу?!

— Не маю — сказав я йому на те — бо з платні не вложу, а хабарів не беру.

— Чомуж не берете?

— Бо не дають — жартую собі.

— Як не дають, то ви тому винні. Значить, не цините своєї праці і прислуги. Нехай вам не здається, що брати, це така легка річ. Це штука. Треба навчитися. В такім уряді, в якім ви служите, можна дуже скоро доробитися маєтку і я вже давно на вашім місці не служив би, бо не потребував би.

Попивши пива, наш знайомий говорив: Знаєте, панове, смішно сказати, але, вертаючи додому, я все нагадував собі слова цього румунського урядника і роздумував над ними. Не для того, що я на старі літа забажав брати хабарі, — все одно, мені ніхто не дасть чотось даром і я вже не навчуся цеї „штуки", — але є справді такі прислуги, що нікому не шкодять, за робити за них можна, а ми не вміємо. Брати — це дійсно велика штука.

З того почалася у нас розмова про ріжних, знаних нам хабарників і хабарі. Говорилося, що штука брати, але штука й дати так, щоб воно не ображало і не було відоме. Згадали ми таких хабарників, що обіцюють і не дотримують слова. І ще гірших, що беруть і доносять на тих, що дають. Посміялися над тим проворним, промисловим референтом, що давав ремісникам концесії і як „аллєгата" до просьби зажадав від шевця, щоб йому, жінці і дітям поробив даром черевики на доказ, що може бути шевцем. Найшли зараз і оправдання для нього. Тяжкі були часи, дорожнеча, він бідний. Яка кому конвда вийшла з того, що він і родина не ходили босі, а швець міг спокійно заробляти також на свою родину? Неморально! — сказав хтось. Але чи морально засуджувати бідного урядника на нужду і жадати від нього „чистих рук"?

Було багато несвідомої іронії в тих „концесіях" для повоєнного сумління, що з нужди оправдувало багато такого, на що перед війною обурювалося. Було тут дещо і зі старогрецької софістики, що дозволяла про ту саму річ мати дві гадки, зовсім з собою незгідливі, і кожду вважати доброю, як до потреби. Війна і тут лишила свою руїну, румовища з давніх чеснот.

Нарешті обізвався мовчаливий суддя, сороклітній засушений, старий кавалєр, котрий уже служив з пятнацять літ, але крім деревляного ліжка, столика, двох небезпечних крісел і кривовязої шафи не доробився ще ніякого рухомого і нерухомого маєтку. Він відложив на бік недокурену папіроску, прокляв усі теперішні тютюни, а потім додав:

— Чи ви чували про учителя гімназії... ай, правда, не можу вам його назвати так, як він дійсно звався, бо хоч він і змінив своє прізвище, але ще жиє, дехто може його знати, а я тут не в суді, — назву його псевдонімом, нпр. з німецька Шустером, бо і він мав колись німецьке прізвище, а його батько, котрого я памятаю, говорив ще пульпа замісць бульба і шапа замісць жаба, — так тепер, коли я його не назвав по правді, не можу вас і питатися, чи ви про нього чували. Байдуже... Отже цей учитель Шустер не був уже Німцем, покинув свій народ, так як богато Німців це зробило, не вважаючи на свою високу культуру. По предках Німцях лишилася йому велика посидючість і докладність; инші прикмети набув він уже мабуть на тій землі, на котрій виріс. І так був він великим патріотом, що все мав на устах слова „Бог і вітчина", до того був дуже побожним до костела все ходив з великим молитовником під пахою і то так, щоби хрест на окладинці бачили люде; в класі проповідував нам найкращі основи моральности, — коротко сказать, на зверх був це чоловік, як кажуть, на місці. Але ми вже і в гімназії чули, що цей побожний патріот не цурається хабарів. Правда, ми знали, що з ним самим про якусь ласку і полекші не можна було й слова говорити: але ми чули, хоч і не зовсім докладно, що до цього неприступного Катона таки находили люде дорогу через инших добрих людей. На першім місці треба назвати його жінку, людину, що одягала себе і діти прегарно, протягом року мала на своїй голові з кільканацять ріжних нових канелюхів — і на все це мало що брала від чоловіка, бо все „купувала" в тих склепах, котрих властителі мали синів у гімназії. Там вона платила все тільки частину ціни, решту обіцювала принести і правильно про це забувала. В більших небезпеках найрозумнійше було з нею поговорити розумне слово. Це слово, правда, було дороге, але певне. В меншій небезпеці добрим і мовчаливим посередником був старий Жид Арон, котрий полагоджував сумлінно таємні просьби стривожених батьків.

Я до самої матури не добре орієнтувався в цих дипльоматичних справах і тільки пізнійше пізнав методу Шустера, бо він, як Німець зроду, не лише при науці греки — він учив нас цього предмету — але й при хабарях мав свою методу. Він не давив, як млинський камінь, найслабших учеників або зовсім бідних: навпаки шукав своїх жертв

дів", але й постанови инших законів, які вимагають, щоби всякі взаємини з пресою відбувалися в тій мові, в якій видається дана газета. Відомо, що коли якийсь часопис видається в українській мові, коли він боронить прав тієї мови, то ясно, що цей його характер вже вповні висловлює й домагання, в якій мові мають бути до нього приноровлювані також і пресові присуди. Те домагання є жаданням ґенеральним і перманентним. Тому й цікаво було, що зробить окружний карний суд — як пресовий трибунал, виставляючи письменні присуди, призначені до оголошення. Чи він звертатиме увагу на згаданий згорі характер газети,

стане на становищі, що редакція як „сторона" день в день

повинна ставити домагання на доручення їй „урядового перекладу в матірній мові".

Над сподівання стрінуло нас розчарування і то дуже прикре. Пресові присуди доручено нам виключно в польській мові без „урядового перекладу". Тепер зявилося питання, в якій мові має бути видрукований пресовий присуд. Бо ясно, що тенденцією розумного законодавця — не є класти натиск на зовнішню форму (мову), тільки на внутрішній зміст, який може бути висловлений в кождій мові. А що „урядового перекладу" пресових присудів не долучено, то редакція оголошувала їх в своїм (неурядовім) перекладі, тим більше, що конфіскаційні присуди укладається по одному трафаретному зразку, а крім того ще недавно уж присуди присилано нам виключно в українській мові. Одночасно звернено ся до окружного карного суду з домаганням предложити „урядові переклади" в українській мові. На це одержано постанову уж в „паньствовим єнзик-у", в якій казано під датою 31. грудня 1924 до Ч. Пр. 110/24, що кр. карний суд рішив „po wysłuchaniu zdania (sic!) Prokuratora odmówić prośbie Redakcji czasopisma „Diło" o doręczenie jej t. s. orzeczenia konfiskacyjnego z dnia 27/XII. 1924 t. cz. Pr. 1105/24 w przekładzie na język ruski celem ogłoszenia tego orzeczenia w temże czasopiśmie albowiem według art. 2. ust. 7. ustawy z dnia 31. lipca 1924 Nr 78. Dz. u. Rz. P. poz. 757 żądanie dołączenia do orzeczenia, sporządzonego w języku państwowym, tłómaczenia urzędowego na język macierzysty winno być przedstawione przed jego sporządzeniem, zatem najpóźniej w chwili zawiadomienia Redakcji o zarządzonej przez Prokuraturę konfiskacie.

W każdym zaś razie ogłoszonem być winno w odnośnem czasopiśmie dane orzeczenie sporządzone w języku państwowym".

Тут справа стоїть з одного боку ясно, а з другого ще більше заплутано. Компетентний окруж. карний суд, покликуючись на постанови закону (арт. 2-ий, уст. 7-мий) твердить, що слід перед виготовленням конфіскаційного рішення предложити домагання „урядового перекладу". Колиж є „урядовий переклад", то не знати чому „w każdym zaś razie" мається оголошувати в українській газеті постанову „w języku państwowym". Таж метою закону є не те, щоби конечно в польській мові була оголошена конфіскаційна постанова, тільки, щоби остерегти громадян перед поширюванням сконфіскованого часопису. Отже доцільність самої постанови вимагає, щоби вона була видрукована в тій мові, яка найбільше зрозуміла читачам української газети. Бож в противному випадку „урядовий переклад" на українську мову зовсім зайвий. Він тільки спричинює нову роботу судові, а його призначення хиба таке, щоби найти приміщення в редакційному коші. Коли він не має бути друкований, хоч і є „урядовим", коли „w każdym zaś razie" повинен бути видрукований польський оригінал, то на що в такому разі того перекладу, кому він потрібний?

Це зрозумів вкінці і окружний карний суд у Львові і в справі основаного на законі і поручено таки тим судом домагання „урядового перекладу" видав після довшої надуми і всупереч постановам закону та всупереч свому попередньому рішенню нову постанову з дня 16. січня 1925 р. (два тижні пізніше), якою знов рішив „po wysłuchaniu zdania Prokuratora odmówić prośbie (sic!, отже „prośbie", а не жаданню!). Redakcji czasopisma „Diło" o doręczenie jej t. s. orzeczenia konfiskacyjnego z dnia 16. stycznia 1925 r. l. cz. Pr. 10/25 także (sic!) w przekładzie na język ruski, albowiem ustawa z dnia 31. lipca 1924 poz. 757, Nr. 78. Dz. u. Rz P. ustanawia w art. 1. zasadę, że językiem urzędowania wewnętrznego Sądów jest język polski jako język państwowy, orzeczenie więc konfiskacyjne winno być wygotowane i doręczone także (!) wydawnictwu ruskiemu wyłącznie w języku państwowym, nie zachodzą bowiem co do niego wymogi dwujęzykowości, określone w artykułach 20 (punkty 4. 5 6. 7. 9) oraz 4. i 5. powyższej ustawy językowej".

Отже так виглядає нова інтерпретація язикового закону в суді, прокуратурі і нотаріяті. Не знати, де кінчається внутрішнє урядування судів, а де починається зовнішнє. Зрештою, арт. 1-ший згаданого закону говорить не тільки те, що „językiem urzędowania wewnętrznego sądów jest język polski jako państwowy", але що мовою внутрішнього і зовнішнього урядування судів, прокураторських урядів і нотаріяту є польська мова, як мова державна". І якщо виключно цей артикул є провідною зорею львівського окружного карного суду, то в такому випадку не лише в практиці, але і в теорії повинні бути скреслені всі дальші артикули й уступи цього язикового закону.

В звязку з цею справою відповід. редактора нашого часопису засуджено на кару 40 зол. або 4-денного арешту за непоміщування польських конфіскаційних оригіналів (а тільки „урядових перекладів") та загрожено закриттям газети, якщо не будуть в найблищому числі поміщені всі оригінали". Це й довело до такого небувалого вигляду останнє число нашого органу. Очевидно, в тій справі внесено відклик до вищої інстанції. Так виглядають в практиці благословенні язикові закони.

Дивні дива!

Містерії в українських середніх школах.

З Коломиї пишуть нам:

На останніх загальних зборах делегатів філій „Просвіти" у Львові підніс п. д-р Ів. Макух між иншим і те, що конечно треба подбати про нові кадри сільської інтелігенції. Ці слова д-ра Макуха є виявленням дуже болючої рани на тілі нашого народнього організму. Але як цю рану загоїти, коли ми самі роз'ятрюємо її, робимо невилічимою?

Тому два місяці загостив я був до Коломиї. Було це в неділю, а випадок хотів, що молодь української ґімназії йшла якраз до церкви. Вдарило мене, що учеників було мало, всього до 500. А прецінь українська ґімназія на Покутті. А Покуття, як відомо, займає простір 5.000 км² і обіймає отсі політичні повіти:

Місцевість:	Українці:	Поляків:	Жидів:
Надвірна	58.560	9.470	10.283
Печеніжин	31.199	1.446	4.468
Коломия	70.235	15.745	21.532
Косів	63.406	3.678	10.[illegible]
Снятин	67.495	[illegible]	10.155
Городенка	70.3[illegible]4	10.331	10.616
Товмач	55.4[illegible]7	15.101	6.125
Заліщики*)	57.214	10.744	9.500

Що це значить? Це значить, що 479.8 0 Українців Покуття має одну-однісеньку ґімназію в Коломиї з 500 учениками (400 Українців і 100 Жидів), а 72.403 Поляків Покуття має 1) польську ґімназію в Коломиї також з 500 учениками (менше-більше 400 Поляків і 100 Жидів), 2) польську реальну школу в Снятині, 3) польську ґімназію в Товмачі, 4) польську приватну ґімназію з правом прилюдности в Городенці.

Як директором української ґімназії в Коломиї був незабутньої памяти Софрон Недільський, великий педагог і приятель молоді, було в ґімназії 1.000, а часом й більше учеників української народности. І це число учеників не відповідало числу українського населення Покуття — але тепер? Як це сталося, що майже півміліонове українське населення Покуття післало цього року до ґімназії всього 400 учеників?

Це явище не давало мені спати, тому я став розвідуватися і довдався, головно на основі звітів, ось що: По смерти бл. п. С. Недільського став директором п. Прокіп Мостович і отсе за його дирекгури українська ґімназія Коломиї дійшла в р. шк. 1924/5 до 400 учеників української народности. Як це сталося?

Після приходу Поляків до укра-

*) Dr. J. Buzek, Rozdzielenie ludności Galicji, Lwów 1909.

поміж кращими і то такими, котрих батьки могли віддячитися за помилування. Ця метода, треба признати, розумна, не будить підозріння і приносить найбільше бічних доходів. Шустер вибирав собі в кількох клясах таких, з котрих можна було щось потягнути, і „пік" їх правильно цілий рік, поки нарешті батьки здогадалися, про що йде. Кінчилося все промоцією, при котрій ученик відповідав на диво гладко; Шустер грозив йому ще при свідках, що на другий рік „відбє" на нім занедбані відомости, — і в свідоцтві являлася чиста нота.

Я мав товариша Моріца, котрого батько був посесором досить маючим. Відома річ, що ученики-Жиди переважно дуже пильні, вперті в науці аж до повного висиження здоровля. Такий був і Моріц. Вчився загалом добре, тільки з греки в осьмій клясі від самого початку шкільного року ішло йому як з каменя. На перший піврік у свідоцтві з греки нота лиха; до неї додав ще професор історії своє „недостаточно" як грізне мементо на недалеку будуччину; а перед самою матурою уже таки певність, що з греки перепаде. Діло було в феріях по матурі, ці найкращі ферії в цілім життю людини, коли то скинулося, так сказатиб, один великий тягар з плечей, а на другий тягар ще можна почекати кілька місяців. Дозрілість на папері, молодість, великі надії на те, що прийде. деяка молодеча зарозумілість, словом найкращий час. Моріц хотів мати спокійні ферії тим більше, що саме в той час, як на лихо, закохався в якійсь Жидівочці, перед котрою хотів виглядати, як Ахіль або Парис, що в спілці з Шустером завдали йому стільки журби. Очевидно проворний батько Моріца не був би Жидом, як би в такій синовій пригоді не найшов доступу до сердитого Грека Шустера. Справа була при помочі Арона полагоджена цілком гладко і Моріц аж віджив та сміливо дивився в будуччину.

Я здавав матуру разом з ним і можу посвідчити, що він був добре підготовлений. Але з греки ішло йому зле. Я не знав тоді, чи була яка умова між його батьком і Шустером, прислухувався іспитові без упередження, але виніс вражіння, що було нещасного Моріца пощадити, а не вишукувати як нарочно всяких ключок, щоби остаточне вражіння було лихе. А воно так виглядало, що Шустер добирався до Моріца занадто гостро. Перетомлений наукою Жидок зовсім не сподівався такого іспиту і трохи не зімлів. Нарешті скінчилася та мука і ми вийшли на коридор зовсім подібні до тих пацієнтів, що їм зубар за одним заходом витягне кілька зубів. Тут ми ждали на присуд комісії, що там за подвійними дверми радила, хто з нас дозрів, а хто ще зелений. На коридорі було повно людей очевидно самих таких, що їх вязала доля матуристів. Був тут і Моріців батько і він, як побачив сина, сказав лише довге „ну-у-у", в котрім все містилося: і питання і трівога і цікавість. Син не затаїв, що з греки відповідав зле. Ця відомість зовсім не збентежила батька і він не тільки сам заспокоївся, але потішив ще й громадку знайомих та свояків, що ждали також на Моріцову зрілість. У тій громадці була й чорноока Генрієтта Зільбербуш, перед котрою Моріцові так бажалося виступити як Гектор, Ахіль і Парис.

Минуло з пів години і нас покликали на присуд. В суді ждуть на засуд так тільки ті, що їм грозить смерть, як матуристи ждуть на вислід непевного іспиту. Я перейшов тоді гладко, але Моріц дістав поправку з греки. Невелике, як відомо, нещастя, але треба було бачити гнів і обурення Моріцового батька та декого з його знайомих, коли їм цю відомість приніс Моріц. Вони раптом заговорили всі разом і було дивно, що себе розуміли. На мене тут на коридорі ніхто не ждав і я не спішився нікуди; тому приступив до Моріца і почав його потішати; але тут я й зміркував по вигляді його батька, що моя потіха не на місці, що сталася якась кривда, котрої я близше оцінити не можу. Я відступив на бік і ждав, щоби побачити, що вони будуть дальше робити. Вони не відходили. Вже всі професори крім Шустера пішли на обід, уже дехто й з громадки Моріцових свояків та знайомих відійшов, а Моріц, його батько і ще якісь Жиди ждали очевидно на Шустера. Цей не показувався. Тоді вони зійшли вниз і станули собі коло брами ґімназії. Ждали тут знову з чверть години і не могли утихомиритися, все щось балакали. Нарешті надійшов Шустер, високий, в окулярах, поважний, як звичайно. Він був очевидно немило здивований, коли їх побачив, але й вони зміркували, що не тут місце на довірочну розмову, вклонилися тільки і пішли слідом за ним. А я собі також за ними. Шустер ішов не поспішаючись, як здавалося, не куди інде, тільки додому на обід. — Тимчасом по дорозі, коли переходив попри костел, він забажав помолитися і вступив до середини. Жиди, що йшли за ним, глянули один на другого і станули. Ждали з десять хвилин, він не виходив; ждали дальших десять хвилин, все ще не було його видко; потім здогадалися, що з костела є ще другий вихід, махнули рукою і пішли.

Дальші події я знаю таки від самого Моріца, з котрим я ходив разом на університет. Отже Моріців батько і Арон були таки того дня у Шустера в його хаті і балакали з ним. Він прийняв їх у своїм кабінеті вином і цигарами, розмовляв як найзичливійший приятель і запевняв, що не міг инакше поступити; відомости Моріца були

інської гімназії в Коломиї вписалося в р. шк. 1920|21 550 публ. учеників і 245 приватистів, т. зн. разом 804 учеників. З кінцем шк. року було 14 прц. двійок.

Менше-більше таке саме число учеників було в гімназії в р. шк. 1921|22. Але з кінцем року шк. було вже двійок коло 30 прц.

В р. шк. 1923/24 вписалося до гімназії 676 публ. учеників і 122 приватистів, т. зн. разом 798 учеників. В цім шкільнім році покинуло гимназію „з ріжних причин" 65 учеників, а 52 „записано на приватистів" і вони вже до гімназії більше не вернулися. А саме них 52 учеників викинено з гімназії „ізза браку пильности" Тоді це не подобалося кураторії, тому вписано цих учеників навіть без їх просьби як приватистів. А що з кінцем шк. року було двійок коло 50, то в однім шкільнім році відпало 117 учеників, а перепало 167 учеників (65 + 52 + 50), т. зн. понад 27 процент.

В р. шк. 1923|4 вписалося до гімназії 679 публ. учеників і 105 приватистів, т. зн. 784 учеників в 19 відділах. З початком другого курсу цього шкільного року викинено з гімназії „ізза браку пильности" 60 учеників. Перед самою клясифікацією за перший піврік 1923|24 прийшов з кураторії приказ, що всі ученики, які мали загрозу, а будуть мати з трьох і більше предметів недостаточно, мусять опустити гімназію. На тій основі викинено по 1. курсі 70 учеників з гімназії. Десятьом з них кураторія позволила знову ходити до гімназії, так, що поза гімназією опинилося 60 учеників. До кінця шкільного року виступило „з ріжних причин" 73 учеників, двійок з кінцем року шкільного було 113 (97 публичних учеників + 6 приватистів + 10 при поправках), не клясифіковано 1 публичного ученика і 41 приватистів, т. зн. в р. шк. 1923|24 відпало 133 учеників, а перепало 288 учеників (60 + 73 + 113 + 42). Рівночасно при матурі на 47 публичних учеників і 13 приватистів здало іспит зрілости 21 публичних учеників і 6 приватистів.

В р. шк. 1924/25 вписалося до гімназії вже лиш 422 публичних учеників і 31 приватистів. До І. кляси зголосилося всього 50 учеників, що не є дивним, коли зважиться, що майже в кождім селі Покуття є ученик прогнаний з української гімназії „ізза браку пильности".

В році шкільнім 1923|24 було в гімназії 19 відділів, в році шк. 1924/25 є всього 14 відділів і більше вже не може бути, бо такий є розпорядок кураторії. На основі нового розпорядку кураторії приватисти зникли, а всеж таки число учеників в українській гімназії в Коломиї не збільшилося! Таж навіть бувших публичних учеників з р. шк. 1923|4 до гімназії не принимано в р. шк. 1924/5.

Одним словом чистка.

Тепер українська гімназія в Коломиї має, як сказано, 500 учеників, в тім 400 Українців і 100 Жидів.

Не краще, як ученики, вийшли й професори української гімназії в Коломиї. Багато з них в ріжний спосіб усунено з гімназії, а дивне те, що ця чистка траплялася майже все в таких, що були не лише добрими учителями, але й громадянами. Ніщо їм не помогло, що вони були в значній части старшими, дійсними професорами. Що правда навіть „своя" (гімназійна) влада їх недолюблювала.

1) З кінцем року шкільного 1920|1 йде „ze względów służbowych" старий товариш дир. Мостовича, проф. Прокіп Рибчук до польської гімназії до Бережан.

2) з кінцем р. шк. 1921|22 переходить п. Микола Войцеховський, поставлений своєю владою до „диспозиції", до польської гімназії в Коломиї;

3) з початком другого курсу р. шк. 1921/22 одержує примусову відпустку проф. Евген Козакевич, другий старий товариш дир. Мостовича;

4) з кінцем р. шк. 1921|22 одержує примусову відпустку проф. Лев Дольницький, третій старий товариш дир. Мостовича;

в р. шк. 1923/4 скоюється знана подія з орлами, а її жертвою падуть дивним дивом люде, які з тією подією не мали нічого спільного; в коротких відступах часу вилітають один за другим отсі учителі гімназії:

5) Антін Микитюк, усунений,

6) Олег Калитовський, усунений,

7) проф. Леонтій Кузьма, четвертий і останній старий товариш дир. Мостовича, присилуваний „ze względów służbowych" до відпустки, якої не просив;

8) проф. Остап Світлик, перенесений „ze względów służbowych" до Ряшева;

9) проф. Омелян Ціси, перенесений „ze względow służbowych" до Нісна;

10) проф. Григорій Тимощук, перенесений „ze względów służbowych" до Кросна;

11) проф. Степан Глібей, перенесений до польського учительського семінара в Коломиї. Деякі з перенесених професорів зажадали, як відомо з „Діла", від міністерства освіти проти себе дисциплінарного слідства. Але міністерство відкинуло їх просьби, ховаючись за „względy służbowe";

в р. шк. 1924/25 стягнено 5 відділів і тепер знову наступила чистка, бо перенесено:

12) др. В. Стасюка до Лежайска,

13) др. Х. Розенталя до Камінки Струмілової,

14) В. Садовського до Ярослава,

15) Е. Скибінського до Чорткова (польська гімн.),

17) Б. Солтиса до Стрия (польська гімн.),

17) О. Панейка до Тернополя (польська гімн.),

18) І. Несьоловського до Бучача (польська гімн.).

На місце всіх перенесених прийшло до української гімназії в Коломиї 2 (двох) польоністів-Поляків.

Що серед таких обставин ученики української гімназії в Коломиї всяке собі міркують і собі роздумують, як би й собі позбутися нелюбих собі професорів — нема в тім нічого дивного.

В р. шк. 1924|25 ученик 8. кл. Жид Кайш написав до всіх польських властей анонімні листи, що проф. Богдан Левицький, україніст, організує між учениками ні менше, ні більше лиш терористичний кружок. І хто знає, що було би сталося з проф. Левицьким — дім його був під наглядом, а його самого візвав комісар поліції до себе — як би не те, що проф. Левицький пізнав почерк письма Кайша. Справа опинилася в суді і Кайш дістав 6 місяців вязниці. Кайш боронився в той спосіб, що він сподівався, що проф. Левицький буде лиш „перенесений". Чи може Кайш говорив це на основі досвіду?

Отсе низка фактів, а хто її перечитав, най скаже, чи слова п. д-ра Макуха можуть нині здійснитися.

Для порівнання додам, що в польській гімназії в Коломиї в р. 1923|24 не усунено ані одного ученика „ізза браку пильности", ніхто не виступив „з ріжних причин", а двійок було 9 прц. (на 498 учеників 45 двійок!). А що ще цікавійше, що в р. шк. 1923|24 було і в польській гімназії 13 відділів, а в р. шк. 1924/25 є 15 відділів! Українська гімназія котиться вниз, а польська йде вгору, хоч Українців на Покуттю є 479.840, а Поляків 72.403, хоч Українці мають одну-одніську гімназію в Коломиї, а Поляки мають гімназії в Коломиї, Товмачі, Снятині і Городенці.

Те, що в українській гімназії діється, це не припадок, а система; це одно з тих явищ, яких тепер так багато якраз на Покуттю, а до яких українське громадянство на Покуттю ставиться просто зі стоїчно-героїчною байдужністю і пасивністю.

А що найсумнійше, то те, що все і всюди на Покутті таки наші люде стали і стають топорищами чужої сокири, яка підтинає наш народній організм. Хоч при цій нагоді не можу не додати, що цьому помогли також наші люде, які час до часу пишуть статті на глибокі теми, хоч вони й не з Покуття.

Боюся, що тепер на черзі инші українські гімназії! Utinam falsus vates sim! Але з одного із давних столичних городів вже йдуть недобрі вісти.

такі малі, що їм це, як нефаховим, тяжко й витолкувати. Відійшли з тим, з чим і прийшли. Моріц пояснив мені цю візиту у Шустера цілком просто (мушу сказати, що я говорив з ним про це в два роки по матурі) — Шустер не був вдоволений хабаром, довідався, що Моріців батько може більше дати і тому задержав собі його до поправки, щоби взяти ще одного хабаря. Він його справді дістав і вкінці бідний Моріц в осени дозрів.

— Це справді штука, — замітив хтось з нашого товариства — зовсім по рецепті румунського урядника. Ніхто Шустера не міг посудити, що підкуплений, бо дав поправку, а він тимчасом взяв хабаря два рази від одного.

— Але я поліпся на тім — додав суддя. — Зараз вам доповім. В рік по нашій матурі зовсім припадком був Моріц у молодшого товариша, що приготовлявся до своєї матури. Саме читав Гомера, якусь там пісню. Моріц каже йому: „Що то поможе читати саме цю пісню так докладно, коли ти не знаєш певно, що він тебе буде питати". А дурний шкраб похвалився, що знає заздалегідь і котрі вірші з Гомера для нього призначені і що з „реалій" і що з граматики. У Моріца в душі озвалася жидівська пімста, охота віддячитися проклятому Шустерові не за хабаря, але за змарновані ферії і пониження перед любкою. Він не застановлявся над тим, що зашкодить молодшим товаришам. Йому забаглося Шустера провчити. І провчив, люто провчив. Запамятав собі добре питання цього наївного товариша, списав їх на картці і передав професорові математики, про котрого всі в гімназії знали, що він тяжко не любить Шустера. Професор звірився з тим перед директором, директор перед інспектором — і змова була готова. При матурі всі три ждали, чи саме ці три питання поставить Шустер. А він, бідолаха, ставив ці самі питання найспокійнійше в світі і страшенно здивувався, коли по третім питанні інспектор встав, казав матуристам вийти з салі і тут-же при всіх суспендував його зі служби та признав іспити неважними. Скандал був тоді на ціле місто. Шустер довго-довго ніде не показувався.

— А тепер він де? — спитали ми суддю.

— Не журіться, — відповів він — не пропав. Тепер саме для таких найкращі часи. Давне забулося, він виїхав в инші сторони і, як знаю, займає дуже гарне становище. Ні доказ, що він не Німець зроду, змінив своє прізвище так, що й рідна мама не пізнала-б його. Здатний до життя — от що...

21. XII. 1924.

На соймовій арені.

Інтерпеляції українських сенаторів у польському сенаті.

1. Сенатора Карпінського і тов. з українського Клюбу в справі незаконних впливів голови Апеляційного суду у Львові на вимір справедливости. Голова Апеляційного суду видав до всіх судів свого округа рескрипт з дня [illegible] IX. 1924 р. ч. 3' 487|I N [illegible] 4, який взиває всіх суддів, щоби суворо карали всякі проступки у відношенні до поліційних органів. Далі взиває він усіх начальників суду, щоби вони зажадали справами нагляду всі такі справи, де пошкодованими виступають поліцаї. Крім того слід такі справи трактувати з особливою реєністю. З цього рескрипту ясно що йде тут про недозволені впливи на вимір справедливости поодинокими судами і суддями. Інтерпеляція домагається вияснень: чи міністерству судівництва відомий цей факт; чи названий рескрипт буде відкликаний і чи голова Апеляційного суду буде потягнений до відповідальности за недозволений вплив на вимір справедливости.

2. Всіх сенаторів українського Клюбу в справі надуживань прокураторського уряду в Пинську в часі слідства перед доразовим судом про напад на поїзд під Ловчею. Поліція під проводом підпрокуратора Ольшевського переступила 14-денний речинець, визначений для покінчення слідства в названій справі, що мала йти перед доразовий суд. Названий підпрокуратор Ольшевський на спілку зі слідчим суддею Герасимовичем підробили дати; одну в актах справи, другу в прокураторських книгах, так, щоби слідство не тривало довше 14-ти днів. Цей факт підроблення ствердила оборона в часі розправи і делегований міністерством справедливости прокуратор Рушковський. Не зважаючи на це, виновників дотепер не потягнули до відповідальности і не покарали. Інтерпелянти домагаються саме покарання названих фальшівників.

3. Сенатора Пастернака і тов. з українського Клюбу в справі неправного розвязання віча і брутальної поведінки поліції при цьому. Розвязання це наступило в Станиславові. Про весь перебіг цього віча, скликаного д-ром Л. Бачинським і про його розвязання ми писали. Інтерпелянти домагаються потягнення до урядової відповідальности тих осіб, що розвязали неправно віче, що нарушили закони про мову і покарання поліції за її брутальність.

Зїзд українських Громад у Парижі.

Перед роком повстала в Парижі „Українська Громада". У Громаді обєдналися українські емігранти Парижа на становищі незалежности й соборности України. На протязі року підготовляла париська Громада зїзд усіх українських громад, що повстали на території всієї Франції. В днях 3. і 4. січня дійсно відбувся зїзд десяти Громад. В зїзді взяло участь 30 делегатів, між якими були і представники Січового Стрілецтва. Зїзд став на становищі політичної безпартійности. Метою його було створити еміграційний український центр у Парижі. Зїзд прийняв статут Українського Емігрантського Центру і вибрав Генеральну Раду Української Еміграції. До Ради ввійшли: Шумицький, голова; Ґаляфре, Башинський, Бацуца — касієр; Ковальський, секретар; Гончаренко і Романів-Головацький, заступники. На зїзді був присутній і б. голова уряду УНР Прокопович. Представники Січового Стрілецтва Дяковський та Волошин склали заяву, що коли Український Емігрантський Центр відхилиться від лінії безпартійности, а захоче проводити т. зв. петлюрівську політику на що вони мають деякі дані, то представники С.С. виступлять з організації і будуть її поборювати. Ця заява свідчила би про те, що Емігрантський центр, створений під прапором політичної безпартійности, мав би на ділі займатись підготовкою якоїсь нової петлюрівської авантури. Особа голови цього зїзду п. Шумицького дає мало запоруки, що париський центр зможе користуватись авторитетом між емігрантами і причинятиме до їх обєднання, незалежно від позакулісових комбінацій та інтриг. Тому порушена на зїзді справа: створення загально-українського еміграційного центру у Парижі видається нам у нинішній стадії дуже проблематичною.

У. С. Р. Р.

І. Всеукраїнський Зїзд Хеміків.

Дня 17. грудня закінчився в Київі перший Всеукраїнський Зїзд спілки хеміків. На зїзді принято резолюції, в яких зїзд звертає увагу московського центру на те, що український хемічний промисл має велике значіння для всього союза. Через те слід його піддержати та наділити відповідними кредитами, які дотепер були за малі. З окрема звернув зїзд увагу на необхідність використання Ізюмських покладів фосфориту. Для українського хемічного промислу потрібний колчедан, який має поклади аж на Уралі. Зїзд взиває компетентні чинники, щоби постаралися про доставу колчедану з Уралу на Україну. (За „Вістями" з 18. XII. 1924).

Молдавська республика.

В Балті закінчилася перша всемолдавська краєва партійна конференція. Конференція присвятила найбільше уваги молдавізації краю. Принято на ній теж резолюцію проти літературного виступу Троцького. („Вісти" з 23. XII. 1924).

Молдавська епархія.

Нарада одеського духовенства (якої церкви?) висловилася за організацію самостійної молдавської епархії. Кандидатом на молдавського архієрея намічено костромського архієпископа Севастяна Бояті, родом Молдаванина.

(За „Вістями").

Оригінальний зїзд.

В Миколаєві закінчився перший зїзд дівчат-селянок. Більшість учасниць зїзду прибула з великими труднощами, бо батьки не дозволяли на це. Багато з них опустило дім крадькома. Зїзд мав відбутися з повним успіхом. Стільки про те харківські „Вісти". Ми додамо від себе, що цілий зїзд слід приписати діяльности комсомольської організації. Видно, що комуністичний союз молоді має вплив і на жіночий пол. Та ми певні, що в зїзді взяли участь тільки рідкі маловартні елементи, яким заімпонувала комсомольська розпуздалість обичаїв і бута. Загал сільського жіноцтва (все і всюди найбільш консервативний елемент!) цілком не одушевляється такими зїздами, але навпаки завдяки комсомольським рознузданим обичаям, попадає він в обійми релігійної містики і творить для себе свої „чуда", з якими большевики нездатні боротися навіть при допомові великих кар.

За підвищення продукційности праці.

На Всеукраїнській нараді виробничих осередків, що відбувалася недавно в Харкові, виголосив велику промову секретар Центрального Комітету КП(б)У Володимирський. Він дуже довго доказував, що єдине підвищення продукційности праці може вплинути на обниження цін на фабричні продукти. Не поминувши без уваги куркулів, він казав: „Ще дуже високі ціни на продукцію міста і ще недоступні вони широкому селянському споживачу. Нова проблема, яка виникає зараз в нашому господарстві — це вдоволення інтересів продавця і покупця. А це в сучасному стані нашого господарства можливо тільки за рахунок підвищення видатности праці. Зараз необхідно задовольнити потреби села, як культурні так економічні, бо в противному випадку міцний союз села й міста може похитнутися".

За „Вістями".

Українізація залізниць.

Спілка залізничників Південно-Західних Залізниць (Правобережа) числить 4.926 членів, в тім Українців 2.819 або 62·3 процент. Росіян 11.26%, Білорусів 1.728, Поляків 1.728, Жидів 362, Латишів 247, Німців 209, Чехів 131, Молдаван 138, решта припадає на ріжні инші дрібні національности.

Українізація апарату спілки йде досить успішно. З 524 професіональних робітників, яких взято на облік, українською мовою володіє 383, або 73·1 процент. При клюбах на залізниці є 30 гуртків українознавства. В них учиться 862 осіб, в першу чергу втягаються активні професіональні робітники. Переведення професіональних організацій спілки залізничників на українську мову, вже може відбутися, але „треба натиснути".

Крім того українізація спілки звязана тісно з українізацією діловодства на самій залізниці, але тут справа стоїть гірше. Було багато перешкод. Тільки у вересні одержано кредити на цю ціль та й то значно знижені. Щоби зліквідувати українську неписьменність серед урядовців, визначено дві черги. В першу чергу зачислено 4.56 осіб, в другу — 3.376. Організовано 114 гуртків, де учиться 3.987 осіб з першої черги. Курс навчання 4 і пів місячний.

Від дня 1. січня 1925 р. залізниця має поволі переводити своє урядування на українську мову.

(Більшовик, 20. XII. 1924 р.).

Дрібні вістки.

Японія визнала СРСР. У звязку з тим японський посол у Римі має стати японським послом у Москві. В політичних колах це викликало сензацію, бо всі приготування до визнання відбувалися дуже таємно.

Ґанді, великий гіндуський політичний діяч дістав удруге запрошення приїхати до СРСР. Большевики бажають усіми силами стягнути його до себе щоби він познайомився з їхнім устроєм, та використати його вплив для пропаганди комунізму в Індіях. Ґанді запрошення не прийняв.

Американські капіталісти на спілку з німецькою фірмою Круппа почали переговори з большевиками в справі будови нових залізничих шляхів на Сибірі. Нові шляхи мали би ті капіталісти будувати так, щоби сполучити моря Балтійське з Білим, Біле з Каспійським і Байкальським. Вже на протязі лютого мали би большевики офіціяльно проголосити наділення концесіями в цій справі фірми Круппа і америк. нафтового тресту „Standard Oil Company".

Англія задумує створити в одному з румунських чорноморських портів базу для своєї фльоти з метою обсервації большевиків і з метою оборони Дарданелів.

Американський амбасадор в Берліні Гагтон перенесений до Льондону на місце Келльоґа. На його місце прийде Мак Кормік.

В Персії арештували на розпорядження голови ради міністрів міністра внутрішніх справ еміра Екадора і багатьох впливових осіб за те, що стояли на услугах большевиків.

Процес Маттеоті відбудеться при кінці лютого в Римі перед судом присяжних суддів. В часі розправи переслухають понад 200 свідків.

В Гельсінґфорсі закінчилася конференція міністрів закордонних справ Фінляндії, Латвії, Естонії та Польщі. Польська преса невдоволена з висліду конференції, бо до заключення мілітарного союзу не дійшло. Зате підписано спільний протокол в справі реалізації арбітражу, ґарантій і обмеження зброєнь.

Еспанський уряд сконфіскував все майно Бляско Ібанеса в Еспанії, а крім цього зажадав від французького уряду, щоби Ібанеса потягнув до відповідальности за його політичну діяльність проти пануючого в Еспанії режіму і проти династії.

Італійська посольська палата прийняла величезною більшістю голосів проєкт нового виборчого закону.

Наслідник Гусейна, теперішній король Геджасу Алі (син Гусейна) втратив всю свою бройну силу в боротьбі з Вагабітами, Вагабіти стали цілковитими переможцями. Алі тікає.

У Білгороді викликало велику сензацію арештування секретаря скупштини Бавічіча на домагання суду в Спліті.

Селянський інтернаціонал звернувся листовно до суду в Загребі з пропозицією покликати на свідка в розправі Радіча голову того інтернаціонала Домбаля, бо з ним вів Радіч переговори.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія станиславівського воєводи.

В понеділок 18. І. мін. внутріш. справ Ратайскі телеграфічно візвав станиславівського воєводу д-ра Юристовського до Варшави. На авдієнції у міністра одержав Ю. негайну димісію зі становища воєводи. Новим станиславівським воєводою буде теперішній заступник поморського воєводи в Торуні, Запала, бувш. гімн. проф. у Кракові.

Радянсько-французькі переговори.

Еріо заявив радянському амбасадорові Красінові, що при акредитуванні амбасадора рад. републики в Парижі рад. уряд прийняв зобовязання не втручатися у внутр. справи Франції. Щодо ліквідації російських довгів Еріо зазначив, що франц. уряд не зречеться своїх оправданих домагань. Еріо рішуче протестував проти заяв предс. ради радян. комісарів Рикова в справі довгів. При обговорюванні справи довгів Еріо згадав телеграму амбасадора Гербета, згідно з якою Літвінов заявив, що СРСР, квестіонуючи конечність сплати довгів не заявив ніколи, що нічого не будуть платити. Гербет відповів Літвінову, що французька опінія з трудом орієнтується в таких подробицях. Еріо дав зрозуміти Красінові, що коли така є тактика СРСР., то переговори стрінулися би з труднощами й почалися би під злою ворожбою. „Матен" пише, що през. Думерг заявив на авдієнції Красінові таке саме.

Сенат проти Мусоліні.

Римські часописи звідомляють, що палата збереться мабуть у першій половині лютого, щоби радити над буджетом на 1925 і 26 рік. „Дж. д' І." пише, що в сенаті приготовляється велика кампанія проти законів про тайні стовариšення і проти повновластей для уряду відносно змін ріжних законів. Мусоліні виголосить у сенаті промову, щоби пояснити тактику уряду.

Англійська преса про димісію Троцького.

Льондонські часописи широко обговорюють димісію Троцького. „Громадська думка — пишуть „Таймс" — слідкуватиме з зацікавленням дальшу еволюцію радянської організації після втрати її головних керманичів Леніна й Троцького". „М. Повст" вважає додатнім явищем, що почалась боротьба між триумвіратом Каменев, Сталін, Зіновєв і Троцьким, що перевисшає без сумніву кліку, якій відступив владу. „Троцький відійшов, оставляючи владу людям диким і нездібним. Для англійського уряду є це пересторогою, щоби задержав у відношенні до Москви відповідну резерву". „Дейли Кронікл" зазначує, що останні події не означають зовсім ослаблення большевицької олігархії, але кажуть догадуватися, що так провідні ідеї як і визначні одиниці радянського руху наближаються до упадку.

Заява недовіря для уряду Лютера.

Підчас нарад над заявою нового кабінету соц. Брайтшайд критикував уряд, котрого заява заповідає, на його думку, продовжування політики Маркса. Нац. гр. Вестарп заявив, що його партія не бере відповідальности за політику уряду. Б. канц. Фаєрбах (центр) відчитав заяву, що його партія готова взяти участь в уряді, бо не бачить иншого способу полагоди кризи кабінету. На засіданні зложили ще заяви націоналісти, народовці, центровці і бав. нар. й хліб. партія з апробатою ур. декларації та внесення соціялістів з заявою недовіря.

В Юґославії.

До димісії подалися хорватські міністри уряду Пашіча: міністр торгівлі Сурміч і міністер без теки Трифковіч. В білгородських політичних колах сподіються реконструкції кабінету ще перед виборами. Виборча кампанія від половини січня в повному розгарі. За 315 мандатів бореться 48 політичних груп. В деяких виборчих округах виборча боротьба дуже нагальна. В Бродах (Славонії) була сутичка радічівців із диседентами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

22. Січня.

„Від нині по єдино зливаються століттями відірвані частини єдиної України і т. д. і т. д... для утворення нероздільної незалежної держави"...

Тоже проголосила Директорія цілому українському народові дня 22. січня 1919 р. в столиці соборної України, Київі-граді.

Проголосила і зараз почалася уніфікація.

В першу чергу фінанси, бо відомо, що гроші це підстава буття кожної держави.

Отже фінанси...

На Наддніпрянщині найрадше приймали рублі, в З.Н.Р. — корони.

Гривні йшли теж, бо... нехай би хто спробував не брати.

За фінансами пішло військо.

До штабу Гал. Армії прибув полк. Мішковський, гетьманський старшина, якого Директорія хоче позбутися.

Одна галицька бриґада Галичан пішла на большевицький фронт, а одна бриґада Наддніпрянців (Козятинська) прийшла під Львів.

Галицька бриґада розлетілася під Чорним Островом, а Козятинці подивилися на Львів і навпростець подались „во свояси".

Перші казали:

— Львів ще не здобутий, а нас гонять на якихсь большевиків!

Другі нарікали:

— Україну большевик заливає, а ми маємо не знать чого попід Львовом тинятись!

„Відніні во єдино і т. д."

Щоб не було ріжниць між двома, досі розлученими сестрами, знесено кордон. Зовсім по думці Б. Лепкого.

...„Кордонів жадних не буде
Лиш даль далека, синя!"

Але це тільки було тоді, як ішла муніція, гармати чи літаки, сюди або туди.

Колиж мужик хотів перегнати зза Збруча (вибачте за слово) свиню, то: „Гов! Не вільно! Границя замкнена!"

Те само було і з нафтою.

В нас, у Галичині, нафти трохи є. Але за Збруч не так легко вона діставалася. Хіба дехто з „уповажнених" перевіз для братів Наддніпрянців дещо цього благородного продукту. Злобні язики кажуть, що це звичайно робили брати чи кревняки галицьких міністрів, але здається правдоподібно в тім не багато правди.

Що який там брат міністра купив пару сіл, то ще нічого не доказує. Він міг доробитися на свічках, гарафіні, або на свиньях.

А люде зараз: „На нафті! на нафті!"...

За нафтою пішла за Збруч ціла Гал. Армія.

Дехто казав: „Пропала Армія через нафту", а дехто: „Пропала нафта через Армію".

Одно і друге правда, бо як не стало Армії, то не стало й нафти.

За Збручем уніфікація пішла ще інтензивніше.

У Камянці...

Диктатура в одній кінці міста, Директорія (читай: Петлюра) в другім.

Біля диктатури — на сторожі УСС (з скорострілами).

Біля Директорії — заґонистий Січ з своїм заґоном.

..„Де згода в семействі"...

Президент міністрів Мартос сказав до галицького інтенданта:

— На ваше військо не можу нічого дати, добре що ми своє сяк так убираємо.

(Фактично: одні і другі — босі).

А потім ще докидав:

— Радьте собі якось. Тільки згори кажу вам: грошей не дістанете а рабувати не вільно!

Галичане зареквірували цукор і гривня впала стрімголов.

А потім... потім... ще було ліпше.

Папенко порадив Галичанам кинутися в обійми Денікіна, а Андрій Лівицький Наддніпрянцям в обійми Поляків.

Одним і другим вийшло на здоровля.

Тепер уніфікація йде далі, аж куриться.

Ризька лінія, це мінка перепона для живого народу.

„Не скує душі живої
І слова живого!"

Найліпшим доказом виклад одного „сенатора" в Празі, що Наддніпрянці і Галичане, то два окремі народи...

„Відніні во єдино"...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Послідне (13) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одну стрічку в оголошенні на першій сторінці, сім місць в другій статті на 2 сторінці і уступ з допису з з Тернополя.

— **Свято Йордану у Львові.** Традиційне свято Йордану відбулося цього року у Львові надзвичайно величаво. Не тільки біля криниці (проти Домініканської церкви) зібралася збита товпа народу, але й увесь Ринок ледве міг помістити процесії, похід братств і ин. релігійних організацій та маси українських мешканців Львова, що поспішили на водосвяття. На протязі цілого передполудня через Ринок була стримана всяка вулична комунікація. Духовенству проводив о. єпископ Боцян, співали обєднаний український катедральний хор і хор богословів. Порядок тримали члени Міщанського Братства, бо шкільна куратор'я — як відомо — заборонила властивим брати участь у святі.

— **Цікава статистика.** В 1924 р. доконано в Польщі 577 бандитських нападів, получених з грабунком, 134 злобних убийств, 1184 злочинних підпалів, 2563 крадіжей коней і 23.368 крадіжей з вломом. Польська преса потішається, що в порівнанню з минулими роками публична забезпека і — мораль пішла вперед.

— **З життя українських студентів у Берліні.** Пишуть нам: Як і минулого року гурток українських артистів улаштував вечір „Концерт“ в салі Nationalhof, де зібралась добірна німецька публика та артисти, що цікавляться життям і звичаями Українців. Концертом проводив полевний голова Василь Тавчавський, заслужений артист державної опери. Чималу заслугу за успіх вечора має артист Кіндт. У концертовій програмі виступав хор Майндорфа і багато инших артистів; найбільше подобався в блищі балет запрошаний з „Palais de Friedrichstadt“. Цього року група думає улаштувати виставу під режісерством Закшевського, з декораціями молодого українського маляра Горбатюка, а також дати ряд концертів і великий масковий баль. Ряд усіх концертів буде завершений виступом нашого молодого українського артиста з Волині Михайла Кіндта, який має в Берліні свою балетно-театральну школу.

— **Гнойівка..** Є такий у Львові поет з божої ласки, який добуває собі слави і — гонорар патріотичними віршиками у... „Ręku Hmin“. Є це п. Леон Житоцкі, гімназ. учитель. Його батько був греко-катол. священиком на Холмщині; потім перейшов на православіє на те, щоб виховати сина на польського хіеніста. В ост. ч. „Ręku H.“ находимо віршик п. н. „Rok 1918“ — „bajka historyczna“, в якому розказується про бунт свиней проти льва, побіду льва і втечу свиней до гнойівки, де вони тайком організують бійки... Автор наплював сам собі і своїм предкам у фізіономію, злизав і вдоволено підсміхаючись — посунув взяти рядкове від редакції вуличної газетки. Справді: гнойівка...

— **Ощадність коштом хліба жовнірів.** Польське міністерство справ заведо зменшення норми хліба для вояків польської армії з 1000 грамів на 700 грамів. Тих 300 гр., які відпали, будуть заступати картоплями, а то за 100 гр. хліба — 200 гр. картопель з додатком 6 гр. солі. Причиною такого розпорядку подано огляди ощадности й передбачення недобору збіжжа в біжучому господарському році.

— **Конституційна воля преси.** У Варшаві переведено низку пресових процесів.

Редактор „Глосу Правди“ Стпічиньскі дістав 3 тижні арешту за критику уряду „народової більшости“ (Хієно-Пяста), а редактори „Курєра Поранного“ Поплавскі і „Роботніка“ Борскі дістали теж по 3 тижні арешту — за „образу влади“ з звязку з листопадовими подіями в Кракові.

— **Папська медаля і чотки за гру на фортепяні.** Падеревскі дістав ще одно відзначення, цим разом як віртуоз, якому вдалось захопити своєю грою римського папу. Падеревскі дав один концерт у салі ватиканської бібліотеки, в присутности папи, кардинала Гаспарі й инших високих достойників Ватикану; на концерті були присутніми також польський посол при Ватикані й д-р Ст. Грабскі (який провадить у Римі переговори про конкордат). По концерті папа надав Падеревському медалю, а його жінці чотки.

Чеське посольство у Варшаві сбікрав доконав якому до ксти ні одний сто о часу в цілій Росії вломник Соколовски, й рішавська політична поліція шукає тепер за тими, що його до цього намовили, бо догадується, що він був тільки знаряддям у руках якоїсь законспірованої організації.

— **Чума.** У Константинополі трапились випадки легочної чуми. Кількнайцять осіб померло швидше, заки встигла надійти лікарська поміч. Цілу загрожену дільницю примусово заціплено і видано низку охоронних розпорядків. Всетаки у місті замітне затрівоження.

— **Смерть Евгенії Бош.** Наспіли відомости зі СРСР про те, що відома спільниця Муравйова, Мануїльського і Пятакова Евгенія Бош померла. Україна памятає її дуже добре. Вона була першим народнім комісаром внутр. справ большевицького уряду України і на тому становищі виявила максимум кровожадности.

— **Управа „Богословського Наукового Товариства“ у Львові** подає до відома всіх своїх членів, що у вівторок дня 3. лютого 1925 р. відбудуться звичайні загальні збори тогож товариства о год. 5. пополудни в будинку духовного семинара у Львові, при вул. Коперника 36. Якщо не явиться о тій годині конечна скількість членів, то збори відбудуться о годину пізнійше без огляду на число приявних членів. — У Львові дня 17. січня 1925 р. — *о. Т. Галущинський* голова. *о. Й. Скрутень* секретар. 1231 1—2

Закарпатська Україна.

Основання акц. товариства обезпечень „Бескид“ в Ужгороді.

Ужгород, 16. січня 1925.

Видобувшись з кігтів мадярської екстермінації і найшовшись в межах чеської держави, закарпатська вітка українського народу одержала змогу розпочати нове життя. І хоч відносини є крайно некорисні, бо треба поборювати не тільки неграмотність і вбогість місцевого населення, але також кацапію москвофілів, які як чорне гайворонє злетіли на Закарпатську Україну, та боротись з режімом уряду, для якого найвигіднійше шахувати одних одними, то всеж таки сейчас значний поступ наперед. Народовецькі провідники з о. Августином Волошином на чолі зрозуміли, що крім освітньо-культурної праці слід звернути найбільшу увагу на національно-економічне відродження. І тому в парі з основуванням читалень „Просвіти“ почалося визволення місцевого населення з економічних впливів жидівських і мадярських, в яких руках воно всеціло знаходиться.

Тому почато основувати кооперативи, заложено для них Кооперативний Союз, засновано Підкарпатський Банк, фабрику дзвонів „Акорд“, господарське товариство „Пчола“, товариство для домового промислу „Явір“, а вкінці прийшла черга на основання свого товариства обезпечень від огню і вломів „Бескид“.

Старання в справі основання свого товариства обезпечень тревали півтора року. В серпні м. р. одержав о. Волошин і Т-в концесію на основання цілого Т-ва обезпечень „Бескид“ в Ужгороді. Підготовчі праці та субскрипція акційного капіталу у висоті одного міліона чеських корон забрали один місяць часу. В кінцем грудня м. р. при помочі Першого Краєвого Товариства взаїмних обезпечень в Празі і Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові зібрано цілу суму акційного капіталу. Після того дня 15. січня відбулися перші конститууючі загальні збори новооснованого Товариства, на яких явилися майже всі акціонарі (було заступлених 3780 акцій). На збори вислало своїх делегатів Тов. „Дністер“ в особах члена Ради д-ра Володимира Бачинського і заступника директора Яв. Колтунюка, та Перше Чеське Тов. вз. об. в Празі в особах члена Ради Кирила Пашещика і секр. д-ра Ф. Індрака. Перед приступленням до денного порядку складали новообраному товариству привіти від Краєвого Кооперативного Союза д-ра В. Гаджега, від І. чеського д-р Індрак, від „Дністра“ дир. Колтунюк, від Підкарпатського Банку дир. Василь Фединяк, від Тов. „Просвіта“ в Ужгороді д-р В. Бращайко, та від акц. Тов. „Уніо“ о. Фленько. Крім цього відчитано надісланні привіти і телеграми від Тов. „Просвіта“ у Львові, Краєвого Ревіз. Союза, Краєвого Союза Кредитового, Народньої Торговлі, Земельного Банку Гипотечного, Тов. обезп. на життя „Карпатія“ у Львові, Української Щадниці в Перемишлі і Краєвого Молочарського Союза в Стрию. Після затвердження заключених реасекураційних умов, переведено вибори до Управляючого Виділу, в які дали такі вислід: о. Августин Волошин, Константин Грабар, Едвард Штенціґер, д-р Михайло Станько, Василь Струк, Кирило Пашещик, Франц Індрак. До Надзірного Виділу вибрано: Якова Остапчука, Василя Фединяка, д-ра Вас. Гаджегу, Віктора Шельтова і Вячеслава Цельнера.

На відбутім опісля засіданню управляючий Виділ уконституувався в цей спосіб, що предсідником вибрано о. Августина Волошина, заст. предс. Константина Грабара, а синдиком д-ра Юлія Бращайка.

До дирекції новоповсталого Товариства належить о. Августин Волошин, Константин Грабар, Василь Струк і д-р Індрак. Так отже основано нову українську економічну організацію на Закарпатській Україні, якій слід побажати якнайкращого розвитку! **Н.**

Відозви й комунікати.

Всім старшинам і підстаршинам бувшої австро-угорської армії і жандармерії до відома:

У Відні іствує комітет бувших військових осіб і державних службовиків Австро-Угорщини, якого завданням є добути пенсії і забезпечення для його членів без огляду на те, в якій зі сукцесійних держав вони пробувають. В склад цього комітету входять представники всіх сукцесійних держав а також один місцевий член української народности, який відповідно до стану нашої справи інформуватиме пресою наше інтересоване громадянство. По загальній тепер інформації у голови віденського комітету можуть до його організації належати також наші пошкодовані, коли надішлють почтою віденні заяви, щоби прийняти їх у члени. По нашій думні воно є вказане, щоби ми вписувалися в члени віденського комітету, бо через це буде його моральна сила збільшена. Зазначуємо, що членство хо цього комітету не вимагає жадних оплат.

Для кращих успіхів у цім напрямі надіємося, що всі наші покривджені вступлять у члени віденського комітету і негайно вішлють відповідні заяви.

Формулярі на заяви з персональним очерком і точною адресою віденського комітету можна дістати в Союзі українських Інвалідів у Львові, вул. Руська ч. 3. II. поверх за добровільним датком на ціль наших Інвалідів. При висилці датку почтовим переказом вишле Союз українських Інвалідів на точно подану адресу вище наведені формулярі, які по виповненні відішле кождий, бажаючий бути членом, просто до згаданого комітету у Відни.

Справа обезпечення в пенсійних інституціях.

Пенсійний Інститут Українських Приватних Службовиків у Львові, Руська 20, взиває своїх членів, котрі колись були обезпечені в бувших австрійських пенсійних інституціях (тепер заграничних), щоби у власному інтересі негайно подали дати цього обезпечення, себто пенсійне заведення, в котрім були обезпечені, час тревання обезпеки, клясу, евентуально річні побори й інституцію, в якій працювали. В противнім випадку обезпека в тих заведениях за цей час пропаде їм.

За Пенсійний Інститут Українських Приватних Службовиків у Львові:

Волошинович.

✝ Посмертні згадки.

Роман Рачинський, секвестратор скарбовий, уроджений дня 1. грудня 1870 р. в Річици пов. Рава руська, заосмотрений Найсвятійшими Тайнами, упокоївся у Львові дня 18. січня 1925 р. по довгій і тяжкій недузі грудній, котрої набавився в часі інтернування в Домбю.

Похорон відбувся дня 20. січня 1925 о годині 3. пополудни на цвинтар Личаківський з дому жалоби при вул. Павлинів ч. 20. Вічна йому память.

ОПОВІСТКИ.

Український наддніпрянський хор Д. Котка.

У пятницю 23. I. м. Бібрка.

У суботу 24. I. м. Бібрка.

У неділю 25. I. м. Ходорів.

У понеділок 26. I. м. Ходорів.

З нагоди вінчання п. Марусі Стафінек з п. інж. Евгеном Гузаром, зложила Ірина Негребецька 10 зол. на Рідну Школу. 1227

Український наддніпрянський хор під проводом Д. Котка збільшивши свій склад до 25 осіб і підготовивши новий репертуар, в програму якого увійде цілий відділ колядок і щедрівок, після повернення з Волині, дасть у Львові два великі концерти в днях 5. і 6. лютого ц. р. в салі Народнього Дому, після чого виїздить на виступи в краківське воєвідство і до міста Кракова. 1230 1—1

Дрібні оголошення.

5 кг. вепрової ковбаси, або 5 кг. зребетної солонини враз з опакуванням за 12 зол. 90 сот. висилає почтою за післяплатою фабрика вуджених Л. Нагірного в Самборі. Жадайте цінника инших масарських виробів. 1171 ?—?

КАНДИДАТ учительський пошукує зараз якогонебудь заняття, як: лекції з народних шкіл, якогонебудь канцелярійного заняття, може провадити кооперативу, бути громадським писарем і т. п. Василь Грибик, Протеси, п. Журавно. 1225 1—1

ХТО знав би, що сталося з Михайлом Франків, який з У. Г. А. частиною відступив на Чехію і перебував у місті Празі, та від 1923 р. не дав ніякої вістки, буде ласкавий повідомити за винагородою на адресу: Іван Франків, [illegible] п. Бецшів. 1225 1—1

ПОТРЕБУЮ зараз панночки інтеліґентної до виховування воє дітей, [illegible] 6 л.т., злотих 4 місячно. Услів [illegible] сла умови. Донька Боньковa, учителька в Потуторах почта в місці. 1223 1—2

ЖЕНЩИНИ старшої до заряду домом пошукує Іван Яримович, Львів, пл. Бернадинська ч. 11. 1222 1—2

ВДОВА або сирота по священику, що розуміється на домашнім господарстві, найде приміщення у священика на селі. Зголошення до Адміністрації під Посада 5. 1215 2—2

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір! **Самбірщина!**

Дня 25. I. 1925 відбудуться в Самборі о год. 1. в полудне в домі „Шкільної Помочі“, вул. Потурняк ч. 20.

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Самборі зі слідуючим порядком денним:

1) Резиґнація Виділу, 2) Вибір нового Виділу, 3) Справа прив. жіночого Семінара Кружка У. П. Т. 4) Внесення і запити членів. Проситься цею дорогою усе Українське Громадянство Самбірщини а передовсім Родичів учениць Семінара о численну участь, з огляду на вагу справ, які на цих Зборах мають бути вирішені.

Виділ Кружка У. П. Т. в Самборі.

1224 1—1

Загальні Збори

Товариства св. Ап. Петра відбудуться дня 2. лютого 1925 о год. 4. пополудні в домівці Краєвого Тов-а Кредитового у Львові, вул. Домініканська 11, партер з таким порядком денним:

1) Отворення Зборів, 2) Відчитання протоколу попередніх Зборів, 3) Звіти: секретаря, касієра, Комітету надзираючого в цілі уділення абсолюторії Виділові, 4) Вибір предсідателя Виділу і Комітету надзираючого, 5) Установлення норм що до збирання фонду, 6) Ухвалення висоти датку на запомогу церквам, на біжучі видатки і корінного фонду, 7) Внесення і запити.

За Виділ Тов-а св. Петра:

о. Антін Каштанюк, секретар. 1229 1—1 *о. Іван Рудович,* предсідатель.

Присилайте передплату!